PICTORUL ION ANDREESCU ÎN MUZEUL DE ARTĂ AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Paula CONSTANTINESCU

ION ANDREESCU, *AUTOPORTRET*

Operele pictorului Andreescu expuse în Galeria Naţională exprimă universul de gîndire şi simţire al unui mare artist român, de la a cărui naştere s-au împlinit, în februarie, 120 de ani.

Vecinătatea în sală cu Nicolae Grigorescu — a cărui operă i-a fost imbold şi elan în trezirea vocaţiei sale pentru pictură — accentuează posibilitatea de comparare şi diferenţiere a celor doi mari peisagişti români.

Scurta viaţă a pictorului nu cuprinde decît 9 ani de activitate; el lasă însă o operă cu ecouri unice de sentiment, interpretare şi valoare artistică. Lucrările din Galeria Naţională izbutesc să prezinte sinteza creaţiei lui Andreescu raportată la cele două scurte etape de activitate: prima cuprinsă între anii 1873—1879, cînd lucrează la Buzău, cea de-a doua între 1879—1882, cînd pictează în Franţa şi în ţară.

Cercetînd unele tablouri realizate în anii cînd era profesor la Buzău, privitorul stabileşte uşor că în *Casa ciurarului*, o cocioabă lucrată greoi, cu reveniri, cu un cer albastru palid, alburiu şi opac, armonia cromatică dominată de ocru reflectă tristeţea. Paleta lui Andreescu, cu tente reci şi armonii de nobilă sobrietate, determină o cromatică distinctă, prin care artistul redă stări sufleteşti şi meditaţii legate de aspectele de viaţă şi natură pe care le-a interpretat. *Casa ciurarului* are o frumuseţe care izvorăşte puternică şi adevărată din însăşi condiţia grea a existenţei unei lumi lipsite de iluzii şi nădejdi. Andreescu simte „frumuseţea durerii". Cu toate dificultăţile aparente de exprimare, deşi la început de carieră, artistul intuieşte grandoarea suferinţei omeneşti, pe care o priveşte fără tragism, dar cu o caldă împărtăşire umană. Această afecţiune gravă dă o amprentă generală întregii sale opere.

Bilci de drăgaică la Buzău este o compoziţie clară şi ordonată, cu o tehnică mai evoluată, în care tuşa colorată redă schematic şi sugestiv mişcarea şi animaţia mulţimii. Execuţia are siguranţă şi degajare, stîngăciile inerente începutului nu mai sînt evidente. Deşi pictează un subiect sugerat de opera lui Nicolae Grigorescu, artistul nu-i rămîne tributar. Deosebit prin temperament, Andreescu este mai profund, mai melancolic, trăsături ce diferenţiază operele celor doi artişti. Cu *Iarna în pădure* apare deplina conturare a profilului pictorului, evidenţa maturităţii sale artistice înainte de a pleca în Franţa. Cu acest peisaj, pictat probabil în Crîngul Buzăului, într-un acord coloristic de mare subtilitate (alb, cenuşiu, negru-brun), Andreescu realizează o lucrare de fineţe artistică, de dimensiuni ce ating măiestria şi perfecţiunea.

https://biblioteca-digitala.ro

ION ANDREESCU, *LA ARAT*

În pictura pe care o execută după 1879 în Franța, Andreescu primește sugestii atît din opera pictorilor plein-airiști care lucrează la Barbizon, cît și din pictura impresionistă. Peisajele sale de cîmpie: *Drumul satului*, *Peisaj din Barbizon*, *La arat*, *Drum pe coline*, *Cîmp cu flori și stînci*, *Fîneață* și altele au o structură solidă, cu planuri eșalonate în adîncime, cu ceruri vaste și atmosferă. Spațiul vast al naturii, impresia imensității întinderii este o notă distinctă în peisajele de cîmpie ale lui Andreescu.

Comparate cu operele de la Buzău, peisajele din cea de-a doua fază de creație arată o evoluție rapidă spre pictura de subtilități cromatice cu preocupări de atmosferă.

În peisajele de pădure: *Stejar*, *Pădure*, *Interior de pădure*, *La marginea pădurii*, *Stînci la Apremont*, *Meri înfloriți*, *Mesteceni*, lucrate în Franța, se disting căutările artistului, asemănătoare poate cu cele ale pictorilor de la Barbizon, creatori de stil și concepție a picturii în aer liber. Dar viziunea și sentimentul diferă. Pădurea este o temă de inspirație favorită pictorilor de la Barbizon, în care aceștia găsesc aspecte potrivite cu înclinațiile individualității lor artistice (efecte de frunzișuri și copaci oglindiți în apă, coroane delicate răsfirate în aburul transparent al dimineților de vară etc.). Andreescu se deosebește de ei; la el pădurea este o lume vegetală, în care contemplă o forță maiestuoasă și gravă. Pădurea formează un ciclu în creația lui Andreescu. Preferința artistului pentru peisajul de pădure adîncă, umbroasă, ușor misterioasă, trezind stări de spirit contemplative, este total diferită de cea vădită de luminișurile și cringurile lui Grigorescu, străbătute vesel de lumină, cu copaci risipiți cu eleganță, printre care se ivesc frînturi albastre de cer ce îndeamnă la senină și odihnitoare visare.

În redarea copacilor, artistul exprimă legea clasică a contrastului, proiectînd copacii pictați în tonuri sumbre (negru-brun și verde) pe cerul albastru-cenușiu al pînzelor sale. Raportul de culoare închisă pe fundalul clar accentuează sentimentul poetic, dîndu-i acorduri mai profunde. Interpretarea artistică a copacului și a pădurii rămîne la Andreescu un model al genului, așa cum se vede în *Stejar*, care este ceea ce am numi exact „un portret de copac".

https://biblioteca-digitala.ro

Peisagist prin temperament, afinități și realizări, artistul este și un bun portretist. În portretele sale se remarcă ușurință și siguranță în reprezentarea figurii umane. Se poate deduce din opera portretistică preferința de a reprezenta figura văzută din trei sferturi și mai rar din profil. Se mai observă, de asemenea, că rolul predominant este acordat treptat culorii și că figura în sine îi devine subordonată. Portretele sînt solid construite, pictate în tonuri sumbre care subliniază mai hotărît sentimentul. Andreescu, înclinat să observe aspectul grav și meditînd asupra vieții, pictează în portrete stări sufletești (*ultimul autoportret*, *Portret de țărancă*, *Fată cu basma* etc.).

O serie de studii au fost pictate de artist pentru posibilitățile de desfășurări coloristice ce oferă. Unele, pictate în aer liber, au ca obiect lumina care pune strălucire și căldură în culori (*Spălătorese*). În studiile de atelier — de mișcare, de atitudine etc. — problemele de culoare, construcție și volum sînt rezolvate cu abilitate : *Fată torcînd*, de un nobil rafinament al raporturilor cromatice, modele costumate (*Femei în albastru și în roșu*), în care este preocupat de rezolvarea armoniilor cromatice și de interpretarea materialelor vestimentare. Artistul caută posibilitatea de a scoate în evidență strălucirea și consistența pastei și redarea formelor în sinteze, evitînd detaliile, încercare prin care izbutește să facă dintr-un studiu de atelier o operă de artă.

ION ANDREESCU, *IARNA IN PĂDURE*

ION ANDREESCU, *STEJARUL*

Naturile statice, florile, sînt pretexte cromatice pentru desfășurarea unor armonii coloristice subtile ; în unele din ele (*Trandafiri*, *Vînat*) întîlnim atîta distincție în armonizarea gamei de culori, încît opera devine un exemplu de măiestrie artistică, iar calitățile pastei și virtuozitatea execuției ating desăvîrșirea.

Lucrările lui Ion Andreescu din Galeria Națională sînt opere reprezentative prin care artistul este prezentat cu elementele de evoluție și cu aspectele remarcabilei sale individualități.

Original, contemplînd gînditor viața, oamenii și natura, Andreescu rămîne, prin opera sa, o personalitate artistică cu un temperament grav, meditativ, de o sensibilitate lirică tulburătoare.

Cîmpiile, pădurile, florile și oamenii din opera sa sînt expresia cromatică a unor gînduri și întrebări despre viață, rămase poate fără răspuns, dar cărora Andreescu le dă valori de sentiment și expresie artistică de o emoționantă și enigmatică visare. Pentru Andreescu, ca și pentru toți marii artiști români din Galeria Națională, fiecare zi este o nouă comemorare, căci vizitatorul care se oprește în fața operei lor le aduce omagiul unui gînd de admirație, al unei clipe de comuniune spirituală cu artistul și cu opera sa.

https://biblioteca-digitala.ro